

**LÄHISUHDE-VÄKIVALLAN
KOHTAAMINEN JA
EHKÄISY PIEKSÄMÄELLÄ**

SISÄLTÖ

KEITÄ TOIMINTAOHJE KOSKEE	3
MITÄ LÄHISUHDEVÄKIVALTA ON.....	3
PUUTTUMISVELVOITE.....	4
PUHEEKSI OTTAMINEN	5
MUILTA VIRANOMAISILTA TAI YKSITYISELTÄ SAATU TIETO JA SEN KÄYTTÖ	5
VÄKIVALLAN KARTOITUS SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLOSSA	5
TOIMINTAMALLI	6
VÄKIVALLAN TEKIJÄ	7
AVAINHENKILÖT.....	7
TRAPPAN – TYÖMENETELMÄ.....	8
SEURANTA JA TILASTOINTI.....	8
LÄHISUHDEVÄKIVALTATYÖRYHMÄ 2018.....	8
PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALLAN EHKÄISY JA VÄHENTÄMINEN PIEKSÄMÄELLÄ.....	9
SAATTEEKSI.....	9
JOHDANTO	10
MITÄ PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALTA ON.....	10
VÄKIVALLAN ERI MUODOT	11
PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALLAN YLEISYYS	12
PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALTA ON RIKOS.....	13
LASTENSUOJELULAKI.....	13
LAPSEN KALTOINKOHTELU JA LÄHISUHDEVÄKIVALLAN EPÄILY.....	14
LAPSEN PAHOINPITELY JA SEKSUAALINEN HYVÄKSIKÄYTTÖ	15
RIKOSLAKI	16
SEKSUAALIRIKOS.....	16
PAHOINPITELY.....	16
KOTIRAUHAN RIKKOMINEN, LAITON UHKAUS JA PAKOTTAMINEN	17
LÄHESTYMISKIELTO	18
PERHE- JA PARISUHDEVÄKIVALLAN SEURAUKSIA	19
LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALTATYÖN YHTEYSTIEDOT PIEKSÄMÄEN KAUPUNGISSA	20
VALTAKUNNALLISTA TUKEA, NEUVONTAA JA OHJAUSTA	
VÄKIVALLAN UHREILLE JA TEKIJÖILLE	21
LÄHTEET.....	22
PERHEVÄKIVALTAAN LIITTYVÄÄ KIRJALLISUUTTA	23

LÄHISUHDE-VÄKIVALLAN KOHTAAMINEN JA EHKÄISY PIEKSÄMÄELLÄ

ALUEELLINEN TOIMINTAOHJE

KEITÄ TOIMINTAOHJE KOSKEE

1. Viranomaistahot:

Terveysthuolto

terveyskeskus, sairaala, psykiatrian poliklinikka, päihdekliniikka, äitiys- ja lastenneuvola, kouluterveydenhuolto, kotisairaanhoido

Koulutoimi, alueen kaikki koulut

Poliisi

Sosiaalitoimi

sosiaalitoimisto, vanhusten huolto, päivähoito, kotipalvelu, perhetyö, kunnan kanssa toimeksiantosopimussuhteessa olevat sijaisperheet ja tukiperheet/-henkilöt, turvakoti.

Nuorisotoimi

Vankeinhoito

2. Muut julkiset toimijat

seurakunnat, alueella toimivat yksityiset laitokset, lastenkoti, vanhusten ja vammaisten hoitokodit, perhekodit, päihdekuntoutuslaitokset, yksityiset oppilaitokset

3. Järjestöt

Mielenterveysseura, Pelastakaa Lapset ry, MLL, jne

MITÄ LÄHISUHDEVÄKIVALTA ON

Fyysistä väkivaltaa ovat:

- lyöminen
- potkiminen
- kuristaminen
- repiminen
- töniminen
- aseiden/astalon käyttäminen tai sillä uhkailu
- ruumiillinen kuritus.

Henkistä väkivaltaa ovat:

- uhkaileminen
- pelotteleminen
- alistaminen
- vallan käyttö ja kontrolloiminen
- toisen mitätöinti
- haukkuminen (esim. huoritteleminen)
- itsetunnon murentaminen

Seksuaalista väkivaltaa ovat:

- raiskaus
- seksin vaatiminen vastoin toisen tahtoa
- seksiobjektina pitäminen
- koskettelu vastoin toisen lupaa
- seksuaalinen ahdistelu
- seksin sivusta seuraamiseen pakottaminen
- seksillä kiristäminen tai sillä uhkaileminen
- huoritteleminen
- pelottelu ja pakottaminen nöyryyttäviin seksuaalisiin tekoihin

Sosiaalista väkivaltaa ovat:

- eristäminen
- uhrin elinpiirin kontrolloiminen (esim. ystävien ja sukulaisten tapaamisten rajoittaminen tai estäminen)
- työn tai opiskelun rajoittaminen tai estäminen

Taloudellista väkivaltaa ovat:

- taloudelliseen riippuvuuteen pakottaminen (esim. kiristämällä, rajoittamalla tai täysin estämällä uhrin omaa rahankäyttöä)
- toisen omaisuuden tai rahojen luvaton käyttö (kiristää ja uhkailee rahan takia), käyttää fyysistä väkivaltaa saadakseen rahaa

PUUTTUMISVELVOITE

1. VIRKAAN LIITTYVÄ VELVOITE

1.1. Lastensuojelulaki: ilmoitusvelvollisuus

”Jos sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisitoimen tai seurakunnan palveluksessa taikka luottamustoimessa oleva henkilö on virkaa tai tointa hoitaessaan saanut tietää ilmeisestä perhe- tai yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, **hänen on ilmoitettava asiasta viipymättä sosiaalilautakunnalle**. Myös muu kuin 1. mom. tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen.” LSL 8 § 40.

Lastensuojeluilmoitus: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojeluilmoitus-ja-lastensuojeluasian-vireilletulo/lastensuojeluilmoitus>

1.2. Rikoslaki:

Rikosilmoituksen tekeminen

Lastensuojeluviranomainen on velvollinen tekemään rikosilmoituksen aina, kun on kyse lapsen kohdistuvasta väkivallasta ellei lapsen huoltaja sitä tee.

Väkivallan uhri ei aina halua, että häneen kohdistuneesta rikoksesta ilmoitetaan poliisille, koska hän usein alistetussa asemassa ollessaan pelkää ilmoituksen seurauksia.

Viranomaisen ei kuitenkaan voi osallistua rikoksen salaamiseen edes uhrin pyynnöstä. Vaitiolovelvollisuuden tarkoituksena ei ole suojella rikoksen tekijää eikä rikollista toimintaa.

Kaikki muut väkivaltarikokset paitsi ”lievä pahoinpitely” ovat virallisen syytteen alaisia rikoksia joissa asianomaisen tahto ei vaikuta poliisin esitutkinnan käynnistämiseen.

2. ETTINEN VELVOITE/VASTUU

- Kansalaisen vastuu
- ei ilmoitusvelvollisuutta
- ilmoitusoikeus ↔ heitteillejättö

MILLOIN VÄKIVALTAAN ON PUUTUTTAVA?

- ▶ Asiakkaalla on fyysisiä vammoja tai oireita
- ▶ Asiakas kertoo itseensä kohdistuneesta väkivallasta
- ▶ Väkivallan tekijä kertoo omasta väkivaltaisuudestaan
- ▶ Tieto väkivallan uhriksi joutuneesta tai väkivallan käytöstä tulee toiselta
- ▶ viranomaiselta tai yksityishenkilöltä

PUHEEKSI OTTAMINEN

Epäily asiakkaaseen mahdollisesti kohdistuneesta väkivallasta on uskallettava ottaa puheeksi, milloin asiakas ei itse siitä kerro.

Asia on paras ottaa puheeksi suoraan ja tehdä suoria kysymyksiä. Hyvä tapa päästä asian alkuun on kertoa oma havainto asiakkaan ulkoiseen vammaan tai hänen vointiinsa liittyen. Mikäli tieto väkivallasta tulee muulta kuin asiakkaalta itseltään, pääsääntöisesti asiakkaalle kerrotaan mistä tieto on saatu.

Poikkeuksia:

- Tuntematon ilmoittaja joka ei kerro nimeään.
- Jos on ilmeistä, että ilmoittajalle itselleen koituu ilmoituksensa johdosta välitön uhka. Näin voi käydä esim. jos ilmoittaja on väkivallan tekijän alaikäinen lapsi. Tällöin ensisijainen intressi on taata lapsen turvallisuus.

Lastensuojelulain 40 § mukaisen viranomaisen tekemässä ilmoituksessa ilmoittaja on aina kerrottava.

Asiakkaalle on aina kerrottava, mihin hänen kertomaansa tietoa käytetään, mitä tietoja kerrotaan eteenpäin ja kenelle, sekä myös se, milloin asiakkaalta saatu tieto välitetään eteenpäin vastoin asiakkaan tahtoa (lastensuojeluilmoitus, rikosilmoitus).

Tärkeää asiakastilanteissa on pystyä luomaan sellainen luottamuksellinen ilmapiiri, että asiakas kokee olevansa turvassa ja voi uskoa siihen, että hän saa apua.

VÄKIVALLAN KARTOITUS SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLOSSA

Väkivallasta kysyminen on osa asiakkaan tilanteen kokonaiskartoitusta. Kartoituksen työvälineenä käytetään **Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomaketta**. Se täytetään aina kaikissa sosiaali- ja terveystieteissä kartoittaessa esitietoja ja asiakkaan elämäntilannetta. Lähisuhde- ja perheväkivallan kartoittaminen sisältyy äitiys- ja lastenneuvolan sekä kouluterveydenhuollon laajoihin terveystarkastuksiin.

[Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomake](#)

[Ohjeistus lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomakkeen täyttämiseen](#)

[Henkilökohtainen turvasuunnitelma](#)

Lähisuhdeväkivallan systemaattinen kartoitus on ammatillinen väliintulo väkivaltakierteen katkaisemiseksi. Siitä on hyötyä sekä ammattilaisen että asiakkaan kannalta:

- Se käynnistää uhrin turvallisuutta vahvistavan prosessin.
- Sen avulla voi jakaa tietoa väkivallan yleisyydestä ja tarjolla olevista palveluista.
- Kysymällä kaikilta kohdellaan asiakkaita tasapuolisesti.
- Työntekijän asiantuntemus kasvaa ja työ tulee rutiiniksi.
- Asiakkaita voidaan auttaa kokonaisvaltaisemmin.

KYSY KAIKILTA LÄHISUHDEVÄKIVALLASTA

- Onko joku läheinen ollut joskus sinua kohtaan väkivaltainen?
- Onko sillä vaikutusta elämääsi nyt?
- Onko läheisissä ihmissuhteissasi tällä hetkellä väkivaltaa?

MUILTA VIRANOMAISILTA TAI YKSITYISELTÄ SAATU TIETO JA SEN KÄYTTÖ

Väkivaltatilanteita koskevassa tiedonvaihdossa on asian kaikissa vaiheissa ensisijaisesti pystyttävä ottamaan huomioon väkivallan uhrin ja hänen alaikäisten lastensa turvallisuus. Myös asiaa hoitavan työntekijän turvallisuus on huomioitava. Viranomaisyhteistyössä pyritään avoimuuteen. Asiakkaan tilanteesta on välitettävä toiselle viranomaiselle sellainen tieto mikä on asian eteenpäin hoitamisen kannalta välttämätöntä. On aina syytä tarkkaan miettiä, mikä on tällaista tietoa. Muun kuin välttämättömän tiedon välittämistä sanotaan juoruiluksi.

Asiakaslain mukaisesti asiakkaan yksityisyyttä on kunnioitettava.

Kun kukin viranomaistaho pohtii oman työyhteisönsä tapoja toteuttaa asiakaslain mukaista vaitiolovelvollisuuttaan, on hyvä muistaa lain henki: kaikki se tarpeellinen tiedonvälitys, mikä palvelee asiakkaan etua, on sallittua.

TOIMINTAMALLI

HUOM! Katso myös kohta [avainhenkilöt](#)

- 1** Se viranomainen, joka saa virkansa hoidon yhteydessä tiedon henkilöön kohdistuneesta väkivallasta, on velvollinen hankkimaan asiasta sen jatkohoidon kannalta välttämättömät perustiedot.

 - Henkilötiedot (Vältä kaavamaisuuksia, kysy henkilötiedot vasta sitten kun asiakkaan akuutti hätä on selvitetty. Byrokratian esilläpito ei luo luottamusta asiakassuhteeseen.)
 - Väkivallan laatu ja kesto
 - Kuka on tekijä
 - Keihin muihin väkivalta tai sen uhka kohdistuu
 - Missä tapahtuu
 - Perheen rakenne ja alaikäiset lapset
 - Onko joku viranomaistaho jo aiemmin saanut tietoa asiasta, mahdolliset hoitosuhteet
 - Onko rikosilmoitus tehty
 - Onko käyty näyttämässä vammoja lääkärille
 - Kuka perheen ulkopuolinen henkilö tietää väkivallasta
- 2** Tehdään turvasuunnitelma asiakkaan kanssa akuuttiin hätään:

Voiko asiakas mennä kotiin? Jos ei niin minne hän menee siksi aikaa, että väkivallan uhka on ohitse (turvakoti, sukulaiset, tuttavat)? Varmistetaan että asiakkaalla on avun saamiseksi tarvittavat yhteystiedot, puhelinnumero välttämätön (häätäkeskus, läheisverkosto). Miten asiakas pystyy turvaamaan alaikäisten lastensa tilanteen? Tarvittaessa selvitetään lastensuojelun mahdollisuudet auttaa lasten turvallisuuden takaamisessa.
- 3** Jos asiakkaalla on fyysisiä vammoja, lääkärillä käynti on välttämätöntä vammojen toteennäyttämiseksi. Tarvittaessa varataan aika lääkäriltä ja hankitaan saattaja. Jos asiakas ei asianomistajarikoksen (lievä pahoinpitely) kyseessä ollessa suostu tekemään rikosilmoitusta ja viranomainen katsoo, että hän ei sitä voi vastoin asiakkaan tahtoa tehdä, on lääkärintodistus joka tapauksessa hankittava. Lääkärinlausunto pahoinpitelystä voi olla tarpeen myöhemmin, jos tilanne toistuu tai asiakas muuttaa mielensä. Asiakas voi tarvita lääkärinlausuntoa mahdollisesti myös avioeroon liittyvissä asioissa sekä lasten huoltosekä tapaamisriita-asioissa.
- 4** Autetaan ja tuetaan rikosilmoituksen teossa.
- 5** Tehdään lastensuojeluilmoitus, mikäli perheessä on alaikäisiä lapsia.
- 6** Mikäli asiakkaalla on hoito- tai terapiasuhde, työntekijä konsultoi tätä tahoa jatkotoimien suunnittelemiseksi.
- 7** Työntekijä käyttää konsultaatioapuna verkostoaan. Mikäli hän ei pysty itse hoitamaan asiaa jatkossa, hän siirtää vastuun sellaiselle viranomaiselle joka pystyy asiassa toimimaan parhaiten.
- 8** Työntekijä kutsuu koolle seudulle nimetyn väkivaltatyöryhmän niissä tapauksissa joissa erillisillä viranomaistoimilla ei ole väkivaltaa pystytty estämään, sekä myös uusissa vaikeissa väkivalta-tapauksissa.
- 9** Työntekijä vastaa siitä, että asiakas saa apua. Asiakkaan lähtiessä tapaamisesta hänellä on selkeä toimintamalli lähitulevaisuutensa järjestämiseksi ja hän tietää olevansa turvassa. Hän tietää miten hänen asiansa etenee viranomaistaholla. Asiakas on ”saattaen vaihdettava”

VÄKIVALLAN TEKIJÄ

Tekijälle väkivallan käytöstä aiheutuu myös monenlaisia seurauksia. Erityisesti seuraukset ovat henkisiä, kuten häpeää ja syyllisyyttä sekä itsetunnon laskua. Henkiset seuraukset voivat johtaa myös fyysisiin oireisiin. Pari- ja lähisuhdeväkivalta on pääosin yleisen syytteen alainen rikos. Tekijä tarvitsee apua väkivaltaisuutensa käsittelyyn. Vastuu väkivallasta on aina väkivallan tekijällä.

Väkivallan tekijä pyritään saamaan avun piiriin. Hänelle annetaan tietoa paikkakunnalla olevista hoitomahdollisuuksista. Jos ao. henkilö ei itse tule avun piiriin, on hänelle tarjottava tietoa avunsaannin mahdollisuuksista kirjallisesti, esitteinä tai tiedotteina. Pieksämäellä on kolme erityisesti miesten kanssa työskentelyyn koulutautunutta työntekijää.

Pauli Rytönen, väkivaltatyön koordinaattori, puh. 044 588 2471, pauli.rytkonen@pieksamaki.fi

AVAINHENKILÖT

Pieksämäelle on koulutautunut 14 lähisuhdeväkivaltatyön avainhenkilöä. Henkilökunnalle tiedoksi **lähisuhdeväkivaltatyön avainhenkilöt**, joiden puoleen väkivalta-asioissa voi kääntyä.

Litteenä THL:n lomakkeet lähisuhdeväkivallan kartoittamiseen ja puheeksi ottamiseen.

Väistö-hankkeessa on syksyn 2014- kevään 2015 aikana koulutettu Pieksämäen kaupungin yksiköitä lähisuhdeväkivallan puheeksi ottamiseen ja kartoituslomakkeen käyttöön.

KOORDINAATIO

Perhepalvelut Pauli Rytönen väkivaltatyön koordinaattori..... pauli.rytkonen@pieksamaki.fi,
puh. 044 588 2471

Avainhenkilöt

Poliisi Heli Haapakorpi, vanhempi konstaapeli heli.haapakorpi@poliisi.fi
Perhepalvelut Tiina Hakkarainen, perheterapeutti tiina.hakkarainen@pieksamaki.fi
Lapsi- ja perhesosiaalityö Virva Richter, sosiaalityöntekijä virva.richter@pieksamaki.fi
Lapsi- ja perhesosiaalityö/perhetyö Anneli Auvinen, perheohjaaja/terveydenhoitaja anneli.auvinen@pieksamaki.fi
Perheneuvola Saira Kallio, sosiaalityöntekijä saira.kallio@pieksamaki.fi
puh. 044 388 3303
Oppilashuolto Elina Heiskanen, koulukuraattori elina.heiskanen@pieksamaki.fi
puh. 044 588 2401
Koulu- ja opiskeluhuolto Eeva Turunen, terveydenhoitaja..... eeva.turunen@pieksamaki.fi
puh. 044 787 4096
Akuuttiosasto Pmk sairaala Riitta Herranen, sairaanhoitaja..... riitta.herranen@pieksamaki.fi
Sosiaalitoimi Anja Niiranen, sosiaalityöntekijä anja.niiranen@pieksamaki.fi
Päihde- ja mielenterveyspalvelut Katja Kapanen, psykologi katja.kapanen@pieksamaki.fi
Vastaanotto Marjatta Väisänen, terveydenhoitaja marjatta.vaisanen@pieksamaki.fi
puh. 0400 855 759
Päivähoitotoimisto Anne Peltola, päivähoidonohjaaja..... anne.peltola@pieksamaki.fi
puh. 044 588 2299
Perhekuntoutus Anne Peltonen..... anne.peltonen@valonahyvinvointi.fi
puh. 040 572 9317
Pieksämäen seurakunta Mikko Rynänen, diakoni..... mikko.rynanen@evl.fi
puh. 050 381 9638
KSK kuntoutuspalvelut Mika Tiitinen mika.tiitinen@kskkuntotuspalvelut.fi
puh. 045 227 0786

TRAPPAN-TYÖNTEKIJÄT

Lastensuojelu Tarja Winter, perheohjaaja tarja.winter@pieksamaki.fi
Perhepalvelut Saira Kallio, sosiaalityöntekijä/psykoterapeutti saira.kallio@pieksamaki.fi
puh. 044 388 3303

Avainhenkilöt voivat tarvittaessa ohjata asiakkaan/uhrin Marak-kokoukseen

MARAK (moni ammatillinen riskinarviointikokous) on työskentelymuoto, jolla pyritään auttamaan aikuisia vakavan parisuhdeväkivallan uhreja.

Lisätietoa www.thl.fi/marak

TRAPPAN – TYÖMENETELMÄ

AVUKSI LAPSILLE, JOTKA OVAT NÄHNEET VANHEMPIEN VÄLISTÄ VÄKIVALTA

Väistöhanke järjesti loppuvuodesta 2014 ja alkuvuodesta 2015 Trappan- koulutukset Joensuussa yhteistyössä Folkhälsanin kanssa. Koulutukseen osallistui yhteensä 15 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaista Etelä- Savosta, Pieksämäeltä osallistui neljä työntekijää. He voivat jatkossa käyttää työmenetelmää lapsille, jotka ovat nähneet vanhempien välistä väkivaltaa.

Vanhempien välinen väkivalta vaurioittaa lapsia syvästi, jonka vuoksi heidät on huomioitava erikseen väkivaltatyössä. Perheväkivaltaa kokeneet lapset jäävät usein yksin ajatustensa kanssa. He tarvitsevat kuitenkin mahdollisuuden käsitellä traumaattisia kokemuksiaan. Trappan-malli on kehitetty vanhempien välistä väkivaltaa nähneiden, 4-18 vuotiaiden lasten kanssa käytävien kriisikeskustelujen tueksi.

Keskustelujen tavoitteena on, että lapsi pystyy vähitellen puhumaan väkivallasta ja pukemaan kokemuksensa sanoiksi yhdessä Trappan-työntekijän kanssa. Keskustelussa lapsi saa mahdollisuuden jäsenellä ja työstää tilannetta, jossa hän on ollut mukana, tietoa reaktioista, joita väkivallan kokemisesta usein seuraa ja apua omien tarpeiden, ajatusten ja tunteiden tunnistamiseen ja ymmärtämiseen. Lapsi saa keskusteluissa myös tietoa siitä, kenen puoleen hän voi kääntyä, jos hän joutuu tulevaisuudessa kokemaan väkivaltaa lähisuhteessa.

Menetelmä perustuu lapsen iän mukaan sovellettuihin, osittain ohjattuihin keskusteluihin ja tehtäviin. Eräs suosittu työtapana on piirtämisen ja puhumisen yhdistelmä, jossa lapsi ja aikuinen käsittelevät tilannetta yhdessä piirtämällä. Luovuutta ja mielikuvitusta käyttämällä päästään asian ytimeen eli lapsen kokemuksiin. Henkilökohtaisten keskustelujen jälkeen lapselle voidaan tarvittaessa tarjota muita tukipalveluja kunnan omasta palvelutarjonnasta, mikäli he ovat sen tarpeessa.

SEURANTA JA TILASTOINTI

Se viranomainen, jolle kunkin asiakkaan hoidosta tulee päävastuu, huolehtii myös hoidon jälkeisestä riittävästä seurannasta. Alueella tietoon tulleet väkivaltatapaukset tilastoidaan. Jokainen työntekijä/toimija vastaa oman toimipisteensä tilastoinnista. Tieto lähetetään Pauli Rytköselle.

ALUETYÖRYHMÄ

Pieksämäen alueella toimii lähisuhdeväkivaltatyöryhmä, jonka tehtävänä on kehittää ja koordinoita väkivallan ehkäisy- ja hoitotyötä.

LÄHISUHDEVÄKIVALTATYÖRYHMÄ 2018:

Puheenjohtaja

Pauli Rytkönen, väkivaltatyön koordinaattori pauli.rytkonen@pieksamaki.fi
puh. 044 588 2471

Sihteeri

Elina Heiskanen, koulukuraattori elina.heiskanen@pieksamaki.fi
puh. 044 588 2401

Jäsenet

Anne-Mari Andersson, diakoni, Naarajärven vankila anne-mari.andersson@om.fi

Maiju Lehtonen, koordinaattori majju.lehtonen@pieksamaki.fi
puh. 040 663 6188

Saila Kallio, sosiaalityöntekijä perheneuvola saila.kallio@pieksamaki.fi
puh. 044 388 3303

Kari Toivonen, poliisi kari.toivonen@poliisi.fi
puh. 071 875 5700

Jani Naukkarinen, nuorten sairaanhoitaja, koulu- ja opiskelu terveydenhuolto jani.naukkarinen@pieksamaki.fi
puh. 0400 855 642

Marjatta Väisänen, terveydenhoitaja, vastaanotto marjatta.vaisanen@pieksamaki.fi
puh. 0400 855 759

Tarja Winter, sosiaaliohjaaja, perhepalvelut tarja.winter@pieksamaki.fi
puh. 044 588 2373

Tuula Vauhkonen, perheohjaaja, varhaiskasvatuspalvelu tuula.maija.vauhkonen@pieksamaki.fi
puh. 044 799 5535

Mikko Ryyänen, diakoni, miestyöntekijä, Pieksämäen seurakunta mikko.ryynanen@evl.fi
puh. 0400 855 642

Katja Manninen, palveluneuvoja katja.manninen@pieksamaki.fi
puh. 0400855793

Mika Tiitinen, KSK kuntoutuspalvelut mika.tiitinen@kskkuntotuspalvelut.fi

PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALLAN EHKÄISY JA VÄHENTÄMINEN PIEKSÄMÄELLÄ

SAATTEEKSI

Pieksämäelle ja ent. Pieksämäen maalaiskuntaan syntyi Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 1998 käynnistämän viisivuotisen Naisiin kohdistuvan väkivallan ja prostituution ehkäisyhankkeen myötä yhteinen perhe- ja lähisuhde väkivaltatyöryhmä. Valtakunnallinen hanke pohjautui YK:n ohjelmaan sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi.

Työryhmän tahot sosiaali- ja terveystyö, päivähoido, poliisi, seurakunta ja vankiladiakonia kokoontuivat useita kertoja vuosien aikana. Työryhmä toimi keskustelufoorumina ja verkostoihin tutustumisena sekä yhteistyötapojen kehittämisenä. Työryhmän työskentelyyn ovat vaikuttaneet Pieksämäen maalaiskunnan kuntaliitos Jäppilän ja Virtasalmen kanssa, jolloin syntyi Pieksänmaan kunta ja vuonna 2007 Pieksämäen kaupungin ja Pieksänmaan kunnan yhdistyminen Pieksämäen kaupungiksi. Myös työryhmän jäsenten vaihtuvuus eri yksiköissä on vaikuttanut työryhmän toimintaan.

Viola-projektin myötä vuonna 2001 aloitti Pieksämäellä nk. MIES-työntekijöinä, omaan työhönsä kuuluen, diakoni Mikko Rynnänen Pieksämäen seurakunnasta ja psykiatrinen sairaanhoitaja Seppo Levänen psykiatrian poliklinikalta. Samaan aikaan aloitettiin koulutuspäivän järjestäminen verkostoille. Ensimmäisenä kouluttajana toimi Jarkko Kuhanen Kuopion kriisikeskuksesta.

Suomen hallitus asetti vuosille 2004–2007 valtakunnallisen lähisuhde- ja perheväkivaltahankkeen, jonka tarkoituksena on lisätä kuntalaisten yleistä turvallisuutta ja luoda kuntiin selkeät toimintamallit uhrin, lasten ja tekijän auttamiseksi. Itä-Suomen läänin nimeämänä koordinaattorina toimi Tuula Tiainen Psykologian TietoTaidosta. Hankkeen tiimoilta Pieksämäellä järjestettiin Perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan liittyvä koulutuspäivä verkostoille, kunnan luottamushenkilöille, sekä sosiaali- ja terveydenalan opiskelijoille. Kouluttajana toimi psykologi Aarno Laitila Jyväskylästä. Vuonna 2002 Jarkko Kuhanen Kuopion kriisikeskuksesta luennoi aiheella Perheväkivalta ilmiönä ja vuonna 2009 Pia Marttala Viola ry:stä Lapsen turvataidot väkivaltatyössä. Viime vuosina työryhmä on järjestänyt ammattilaisille sekä kaikille avoimia koulutuspäiviä, mm. rakentavasta riitelystä, perheväkivaltaa on myös käsitelty ennaltaehkäisevästi draamankeinoin nuorten parissa. Yhteistyötä on tehty paikallisten toimijoiden, kuten Seutuopiston ja Päivällisteatterin kanssa.

Hankkeen myötä myös työryhmä laajeni, uusia jäseniä saatiin lastenneuvolasta, perheneuvolasta, koulun opilashuollosta sekä huolto- ja turvakodilta.

Merkittävä edistysaskel väkivaltatyöryhmän tekemässä työssä oli, kun saatiin sähköisessä muodossa lastensuojeluilmoituksen teko helpoksi jokaisessa kaupungin sosiaali-, terveydenhuollon ja -opetustoimen yksiköissä, jossa työntekijä kohtaa työssään perhe- tai lähisuhdeväkivaltaa.

Työssä kohdatusta perheväkivalta tapauksista on sovittu myös pidettävän tilastoja erityisen tätä varten laaditun tilastointilomakkeen avulla, jotka vuosittain joulukuussa tulisi toimittaa työpisteistä väkivaltatyöryhmälle. Linkki tilastointilomakkeeseen ja yhteystiedot lähisuhdeväkivaltatyön nettisivulla.

JOHDANTO

Perhe- ja lähisuhdeväkivalta on luultua yleisempää. Sen seuraukset ovat vakavia koskien paitsi välitöntä uhria ja erityisesti lapsia, myös väkivallan tekijän ja uhrien lähipiiriä. Suomessa kaikki perheen sisäinen väkivalta on kriminalisoitu pahoinpitelyinä ja on yleisen syytteen alaista. Perheväkivallan ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa tarvitaan aukotonta viranomaisyhteistyötä. Pieksämäen yhteisen toimintamallin tavoitteena on saada aikaan kaikkia viranomais- ja toimintatahoja koskevat yhteiset käytännöt suhtautumisessa perheväkivaltaan. Tavoitteena on muodostaa yhteisen toimintamallin avulla katkeamaton ketju väkivallan huomaamisesta siihen puuttumiseen ja hoitamiseen asti. Toimintatahojen yhteisen koordinoinnin ja tietojen vaihdon tavoitteena on myös uhrien turvallisuuden takaaminen.

Tämä toimintamalli on tarkoitettu perheiden kanssa työskentelevien tahojen käyttöön. Yleisen mallin lisäksi tulee jokaisella toimijataholla olla omat yleistä mallia täydentävät yksikkökohtaiset ohjeet. Toimintamallin toimiminen ja jatkuva kehittäminen vaatii säännöllistä perheiden kanssa työskentelevien koulutusta ja työnohjausta.

Perheitä kohtaavat työntekijät terveys- ja sosiaalipalvelujen eri yksiköissä, kouluissa opettajat, kuraattorit, koulupsykologit, kouluterveydenhoitajat, nuorisotoimen ja seurakunnan työntekijät, vankilatyöntekijät ja turvakodin henkilöstö. Akuuteissa tilanteissa perheväkivaltaa kohtaavat kotihälytyksiä suorittavat poliisit. Perheiden kanssa työskentelee myös suuri joukko kolmannen sektorin toimijoita mm. vapaaehtoistyöntekijät, erilaiset auttavat päivystystyöntekijät, urheiluseurojen vetäjät jne.

Ehkäisevä väkivaltatyö säästää yhteiskunnan varoja ja vähentää inhimillistä kärsimystä

Lähisuhde- ja perheväkivalta on kansanterveysongelma, joka **koskettaa kaikkia yhteiskuntaluokasta, kulttuurista, ikäluokasta ja sukupuolesta riippumatta**. Lähisuhde- ja perheväkivallan tekijät ja uhrit ovat vanhempia, kumppaneita, lapsia, sukulaisia tai muita lähipiiriin kuuluvia ihmisiä. Koko lähipiiri altistuu väkivallan vaikutuksille.

Suomessa **kunnat** ovat **vastuussa** ehkäisevän väkivaltatyön **suunnittelusta** ja tarvittavien **palvelujen järjestämisestä** kaikille väkivallan uhreille ja tekijöille sekä väkivallalle altistuneille.

MITÄ PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALTA ON

YLEISTÄ

Kun lähisuhteisiin leviää pelon ilmapiiri, voidaan puhua perheväkivallasta. Väkivaltaa on hyvin monimuotoista: henkistä, fyysistä, seksuaalista, omaisuuteen kohdistuvaa tai taloudellista väkivaltaa, tai sellaisella uhkaamista, myös laiminlyönti ja kaltoin kohtelu ovat väkivaltaa. Henkistä, sanallista tai sanatonta väkivaltaa voi esiintyä alistamisen, nöyryyttämisen, mitätöinnin ja/ tai sosiaalisen eristämisen muodoissa. Kontrolli voi ilmetä sosiaalisten suhteiden, liikkumisen, mielipiteiden ilmaisun tai rahankäytön rajoittamisena, kyse on systemaattisesta pyrkimyksestä hallita ja rajoittaa toisen elämää. Pelkoa ja väkivallan uhkaa on kuvattu väkivallan merkittävimäksi ja yleisimmäksi oireeksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö, poliisi).

Perheväkivalta on erityisen vakava kansanterveydellinen ongelma Suomessa, joka koskettaa väkivallan teon uhrin lisäksi, perheessä elävien lasten terveyttä ja kehitystä sekä lähiverkostoa. Perheväkivallan tekijänä voi olla mies tai nainen tai molemmat, ja väkivalta saattaa kohdistua puolisoon tai lapseen. Myös lapset voivat olla väkivaltaisista toisiaan tai vanhempiaan kohtaan. Ihmisen tekee uhriksi erityisesti se, että hän joutuu väkivallan kohteeksi omassa kodissa, rakkaan ihmisen toimesta, arvaamattomassa tilanteessa ja ymmärtämättömistä syistä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Poliisi, Pieksämäen malli perheväkivallan hoidossa.)

Ihmisellä on yleensä voimakas psyykinen tarve saada käsittämätön tilanne hallintaan ja selitys tapahtumille. Mutta traumaattiset tapahtumat eivät ole hallittavissa ja niihin on mahdoton reagoida adekvaatisti. Traumaattinen tapahtuma särkee ns. haavoittumattomuuden illuusion, kuinka tällaista voi tapahtua. Ihminen voi myös mukautua kokemukseen muuttamalla käsitystään maailmasta virheelliseksi ”kaikki parisuhteet ovat onnettomia”. Perheväkivallan seuraukset voivat olla hyvinkin traumaattisia ja voivat aiheuttaa ahdistusta, surua, tuskaa, turvattomuutta, mielenterveyden häiriöitä, alkoholismia, jne. Vauriot kehittyvät sitä vakavimmiksi mitä enemmän väkivaltaisista kokemuksia ihmisellä on. (Pieksämäen malli perheväkivallan hoidossa.)

Pari- ja lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen ja siihen puuttuminen kuuluu kaikille: vaikka vastuu on aina väkivallantekijällä, ei pari- ja lähisuhdeväkivaltaa voi nähdä yksilötason ongelmana. Väkivallasta aiheutuu yksilölle, perheelle ja yhteiskunnalle terveydellisiä ja sosiaalisia haittoja sekä taloudellisia kustannuksia. Pari- ja lähisuhdeväkivalta on ilmiönä laaja. Väkivaltakokemukset vaikuttavat aina koko lähipiiriin ja erityisesti koko perheeseen, jossa väkivaltaa esiintyy. Se myös kuormittaa kunnan palvelujärjestelmää ja on kallista.

VÄKIVALLAN ERI MUODOT

Väkivallan eri muotoja ovat fyysinen väkivalta, henkinen väkivalta, seksuaalinen väkivalta, taloudellinen, sosiaalinen ja uskonnollinen väkivalta.

Fyysiseen väkivaltaan kuuluvat kaikki ruumiillista koskemattomuutta loukkaavat teot: töniminen, läpsiminen, potkiminen, lyöminen, repiminen, kuristaminen, ravistelu, ruumiin jäsenten vääntely, kaikenlainen esineillä ja tavaroilla heittäminen. Myös kaikkien aseiden käyttö liittyy tähän väkivallan muotoon. Uhria saatetaan esimerkiksi kiduttaa palavalla tupakalla, tai hänen päälleen heittää kuumaa vettä. Fyysisen väkivallan yksi vaarallinen muoto on kemiallinen väkivalta, joka kohdistuu myös pieniin lapsiin. Myrkyttämiseen saatetaan käyttää esimerkiksi alkoholia, lääkkeitä, tupakanmuruja, liuottimia ja liimoja. Lasten myrkyttämisen tavoitteita saattavat olla esimerkiksi lasten rauhoittaminen, tahallinen vahingoittaminen, hoitoa vaativien oireiden tuottaminen, jolloin vanhemmat saavat hoitopaikoissa itse huomiota.

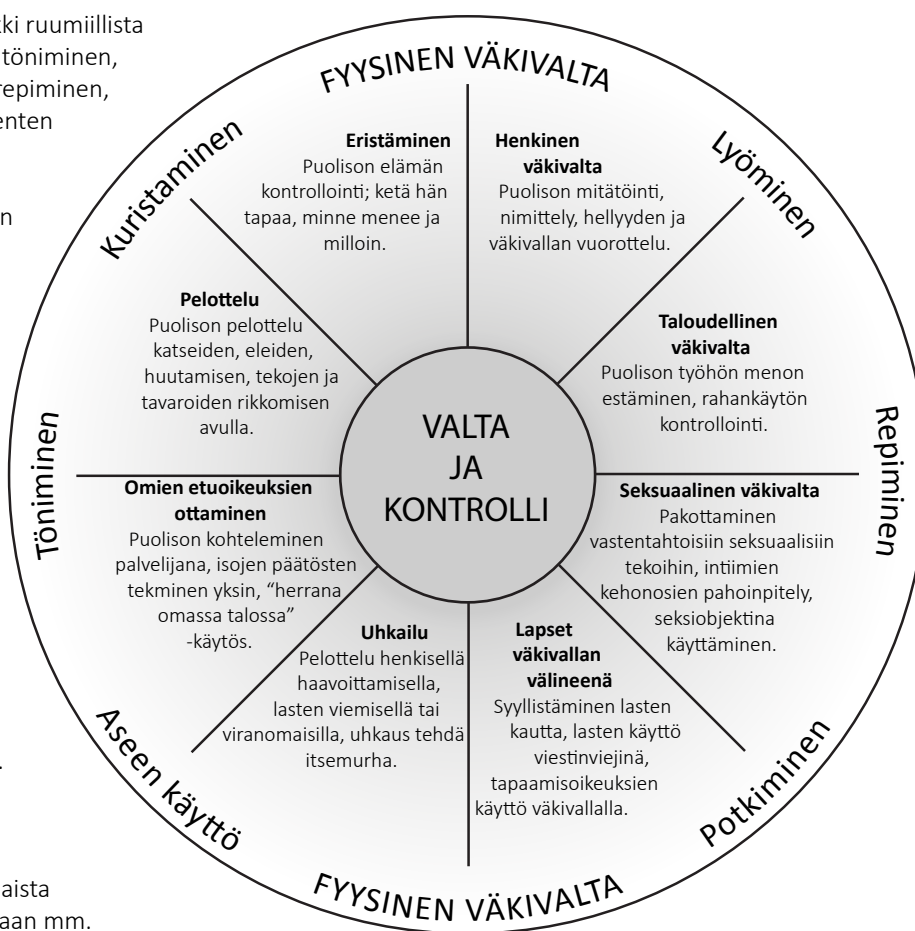
Henkinen väkivalta on hyvin monimuotoista. Se pitää sisällään halventamista, mitätöintiä ja kaikenlaista henkistä alentamista. Toista alennetaan mm. nimittelyllä, syyttelyllä, uhkailulla ja pelottelulla. Tämä voi tapahtua joko sanoin, ilmeillä tai eleillä. Tappouhkaukset saattavat kohdistua itseensä, uhriin, lapsiin tai lemmikkieläimiin.

Seksuaalista väkivaltaa on kaikki tahdonvastainen seksuaalinen kohtelu kaikilla tavoin. Se voi olla vastentahtoista koskettelua, hivelyä, seksiin pakottamista tai raiskaus. Samoin seksuaalista alistamista on myös seksillä kiristäminen, siihen painostaminen, seksillä syyllistäminen, uhkailu sekä seksillä kaupankäynti. Seksuaalista alistamista on myös seksiin liittyvän informaation tarjoaminen alaikäiselle lapselle. Tätä on muun muassa pakottaminen seuraamaan aikuisten keskinäistä seksiä ja pornoa sisältäviä elokuvia.

Taloudellinen väkivalta on usein raha-asioilla kiristämistä, taloudellista hyväksikäyttöä, toisen raha-asoiden kontrollointia, salailua ja kaikkea siihen liittyvää. Väkivallan tekijä voi myös usein hyvittää tekojaan lupaamalla taloudellisia etuuksia, että uhri ei hakeutuisi apuun tai eroaisi väkivallan tekijästä.

Uskonnollinen väkivalta liittyy uskonnollisiin sääntöihin, pelotteluun, uhkailuun ja painostamiseen tai uskonnon harjoittamisen kieltämiseen tai toisen osapuolen uskonnonvähättelyyn.

Lähde: (Ensi- ja turvakotien liitto, Pieksämäen malli perheväkivallan hoidossa.)

PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALLAN YLEISYYS

Perheväkivalta on valitettavan yleistä ja sitä esiintyy kaikissa sosiaaliluokissa. Väkivallan tekijä voi olla puoliso, ex-puoliso, lapsi, muu perheenjäsen, sukulainen tai tuttava. Perheväkivalta voi kohdistua kehen tahansa perheenjäseneseen, mutta on pääosin miesten naisiin kohdistamaa väkivaltaa. Suomessa perheväkivallan uhriksi joutuu lähes kolmannes naisista jossain parisuhteessaan. Parisuhteessa raiskataan tuhansia naisia ja perheväkivallan uhrina kuolee vuosittain keskimäärin 27 naista. (Poliisi 2011.)

Poliisi saa vuosittain noin 50 000 kotihälytystä, joista lähes kolmannekseen liittyy perheväkivaltaa. Poliisille ilmoituskynnys madaltuu hälytyskertojen myötä. Alemman sosiaaliryhmien perheet kääntyvät herkemmin poliisin puoleen. Siitä huolimatta vakavastakin väkivallasta poliisiin tietoon tulee vain noin 10 %. Vuonna 2007 poliisin tietoon tulleiden perheväkivaltarikosten uhreja oli 3605. Uhreista 368 oli alle 15-vuotiaita ja 15-20-vuotiaita oli 240. Perheväkivaltarikosten uhreista valtaosa, 2812, kokivat avio- tai avopuolisoiden välistä parisuhdeväkivaltaa. Parisuhdeväkivallan uhreista 2418, eli 86 % oli naisia ja väkivallan kohteena olevia miehiä oli 394. (Oikeusministeriö, Pahoinpitelyrikos läheissuhteissa ja työpaikalla 2009, TerveSuomi 2011.)

Tutkimusten mukaan noin 20 % suomalaislapsista altistuu kotonaan väkivallalle. Osa näistä lapsista on myös itse väkivallan kohteena. Perheväkivallan näkeminen vahingoittaa lasta aiheuttaen hänelle traumakokemuksia, jonka vuoksi väkivallan näkeminen on lapselle vähintään yhtä haitallista kuin sen kohteena oleminen. Vanhempien välissä väkivaltatilanteessa toinen vanhemmista on pelottava tekijä, toisen ollessa avuton kohde ja lapsella ei ole ketään suojelijaa. Hän kokee turvattomuutta ja jää kokemuksensa kanssa yksin. Lapset myös vaistoavat perheessä olevan väkivallan, vaikka se tapahtuisi öisin tai lasten ollessa poissa kotoa. Väkivallasta jää aina jonkinlaisia merkkejä ja usein kodin ilmapiiri muuttuu ahdistavaksi. Lapset ovat taitavia päättelemään mitä on tapahtunut, vaikka he eivät olisikaan nähneet tai kuulleet väkivaltatilanteita. Lisäksi monet lapset oppivat tarkkailemaan vanhempiaan ja osaavat tunnistaa ja ennakoita tulevia tapahtumia äänensävyistä, eleistä ja ilmeistä. (TerveSuomi 2011.)

Perheväkivalta on usein kotona tapahtuvaa ja piilotettua, jonka vuoksi kaikki väkivaltatapaukset eivät tule tilastoiduksi tai viranomaisten tietoon. Siksi myös perheväkivallan tunnistaminen on haasteellista ja keinot puuttumiseen vähäiset. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011.)

PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALTA ON RIKOS

Suomessa perheessä tapahtunut väkivalta, myös lievä väkivalta, ei ole enää perheen sisäinen asia, vaan virallisen syytteen alainen rikos. Yhteiskunnalla ja viranomaisilla on velvollisuus puuttua perheväkivaltaan ja poliisilla on epäilyissä pahoinpitelyrikoksissa tutkintavelvollisuus, sekä syyttäjällä todennäköisissä pahoinpitelyrikoksissa syyteoikeus. Rikoslaisissa on säädetty rangaistavaksi myös seksuaalirikokset, laitton pakottaminen, kiristäminen ja vapaudenriisto. Ilmoitus poliisille antaa viranomaiselle mahdollisuuden puuttua väkivaltaan. (Oikeusministeriö 2011, Poliisi 2011.)

Lainsäädännön keinoin on mahdollista ehkäistä ja puuttua väkivaltilanteisiin. Tapahtuneen rikoksen selvittäminen on pääsääntöisesti poliisin tehtävä. Poliisilaki antaa poliisille mahdollisuuden puuttua tilanteisiin jo ennen rikoksen tapahtumista. Pahoinpitelyn muuttuminen virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi myös yksityisen paikan osalta mahdollistaa poliisin puuttumisen tekoihin, jotka aiemmin katsottiin perheen sisäisiksi asioiksi. Uutta lainsäädäntöä edustaa lähestymiskieltoa koskeva laki. Vuonna 1999 lähestymiskieltoja määrättiin noin 1000. Vuonna 2004 niitä määrättiin noin 1700. Lakia on vuoden 2005 alussa täydennetty ns. perheen sisäisellä lähestymiskiellolla (Poliisi 2011).

LASTENSUOJELULAKI

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelun keskeisinä periaatteina on edistää lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia, sekä tukea vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelu pyrkii ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lähtökohtana on lapsen etu.

Lastensuojelulakiin sisältyy ilmoitusvelvollisuus:

Sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen, Rikosseuraamuslaitoksen, palo- ja pelastustoimen, sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajan, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän, seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan, turvapaikan hakijoiden vastaanotto-toimintaa, hätäkeskustoimintaa taikka koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisinä ammatin harjoittajina toimivat henkilöt sekä kaikki terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen häntä mahdollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä. (Lastensuojelulaki 417/2007 §25).

Edellä 1 momentissa tarkoitetuilla henkilöillä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä lapseen kohdistunutta rikoslain (39/1889) 20 luvussa rangaistavaksi säädettyä tekoa. (20.5.2011/542)

Lapsi- ja perhesosiaalityössä päästään parhaisiin tuloksiin, kun perhe ottaa apua ja tukea tarvitessaan riittävän aikaisessa vaiheessa yhteyttä sosiaalityöntekijään.

Kuka tahansa voi tehdä sosiaalityöntekijälle lastensuojeluilmoituksen havaitessaan, että lapsen hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai lapsen oma käyttäytyminen edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Asiakkaat ohjautuvat sosiaalityöntekijöille asuinalueensa osoitteen perusteella. Maantieteellinen aluejako on yhteneväinen terveydenhuollon aluejaon kanssa. Sosiaaliohjaajat työskentelevät kaikilla alueilla.

Lastensuojelun päivystys arkisin klo 8-16:
palveluneuvoja, puh. 0400 855 793.

Virka-ajan ulkopuolinen sosiaali- ja kriisipäivystys (24/7)
Mikkelin keskussairaala, sosiaalityöntekijä, puh. 044 7942 394 tai 112.

YHTEYSTIEDOT

Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien puhelinaika on ma, ke, to, pe klo 9.00- 10.00.

Uusien asiakkaiden yhteydenotot tapahtuvat sosiaaliohjaajien kautta.

Sosiaaliohjaaja Helimajja Kiviluoto, puh. 044 588 3457

Sosiaaliohjaaja Tarja Winter, puh. 044 588 2373.

Tiimi 1

Sosiaalityöntekijä Anna-Kaisa Oja, puh. 044 588 2309

Sosiaalityöntekijä Hanna Nykänen, puh. 040 183 7688

Tiimi 2

Sosiaalityöntekijä Suvi Lahti, puh. 044 088 2302

Sosiaalityöntekijä Perttu Lång, puh. 044 588 2307

Tiimi 3

Sosiaalityöntekijä Virva Richter, puh. 044 388 3302

Sosiaalityöntekijä Sirpa Asikainen, puh. 044 787 4048.

Oman tiimisi löydät tästä:

[Tiimit kaduittain](#)

[Palvelutarpeen arviointipyyntö-lomake](#)

LAPSEN KALTOINKOHTELU JA LÄHISUHDEVÄKIVALLAN EPÄILY

Kaltoinkohtelu on lapsen lähisuhteissa kokemaa väkivaltaa, joka käsittää laiminlyönnin, fyysisen ja psyykkisen pahoinpitelyn, seksuaalisen hyväksikäytön ja perheväkivallan. Suomen rikoslain mukaan lapsen fyysinen pahoinpitely on rikos, johon kuuluu myös kasvatusmielessä tapahtuva ruumiillinen kuritus. Lapsen emotionaalinen kaltoinkohtelu on vaikeasti havaittavaa ulkoisten väkivallan jälkien puuttuessa. Emotionaalinen tai psyykinen kaltoinkohtelu toteutuu lapsesta vastuullisten aikuisten lasta hyljeksivänä ja halventavana käyttäytymisenä, uhkailuna, pelotteluna tai eristämisenä, lapsen käyttämisenä aikuisen tarpeisiin ja toiveiden toteuttamiseen, lapsen korruptoimisena antisosiaaliseen käytökseen tai päihteiden käyttöön tai lapsen tunnetarpeiden huomiotta jättämisenä. Niin ruumiillisella kurituksella ja pahoinpitelyllä kuin emotionaalisella kaltoinkohtelulla on lapsen elämään vahingollisia ja kauaskantoisia vaikutuksia. (Lajunen, Andell, Jalava, Kempainen, Pakkanen & Ylenius-Lehtonen 2009, 22 – 25.)

Lapselle väkivallan sivusta seuraaminen on yhtä vahingollista kuin itse väkivallan kohteeksi joutuminen. (Pieksämäen malli perhe- ja lähisuhdeväkivallan hoidossa.) Lasta vahingoittaa pelon ja uhan ilmapiirissä eläminen, väkivallan näkeminen ja kohteena oleminen. Väkivallan käyttö kasvatuskeinona eli kuritusväkivalta ei ole oikeutettua missään tilanteessa. Perheväkivallan seuraukset ovat vakavia ja koskevat välitöntä uhria, tekijän ja uhrien lähipiiriä ja erityisesti lapsia.

Lapsen kaltoinkohtelun, seksuaalisen hyväksikäytön tai perheväkivallan epäilyn herätessä on erityisen tärkeää kirjata havainnot konkreettisesti ja tarkasti: milloin on nähnyt ja kuullut asioita, kuka on kertonut, mitä on tapahtunut ja missä jne. Tarvittaessa voi konsultoida lastensuojelun sosiaalityöntekijää.

Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärrystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti.

Lähde: (Laki lasten huollosta ja tapaamisoikeudesta)

LAPSEN PAHOINPITELY JA SEKSUAALINEN HYVÄSIKÄYTTÖ

Lastensuojelun ilmoitusvelvollisuus muuttuu vuoden 2012 alusta niin, että lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen epäilystä on ilmoitettava suoraan poliisille ja lisäksi on tehtävä lastensuojeluilmoitus.

Lapsen pahoinpitelyn tai seksuaalisen hyväksikäytön epäilystä on ammattihenkilöiden tehtävä lastensuojelulain mukainen ilmoitus, lastensuojelulaki 25 §, luku 5. Epäily on perusteltava. Lastensuojeluilmoituksesta ja sen sisällöstä ilmoitetaan lapsen huoltajille. 1.1.2012 alkaen tehdään lisäksi ilmoitus poliisille.

Sosiaali- ja terveydenhuolto tutkii oma-aloitteisesti vain akuutit tilanteet

Rikosten selvittäminen kuuluu poliisille. Akuuteissa tilanteissa tehdään lapsen ensivaiheen tutkimukset päivystyksenä. Muutoin sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikat alkavat selvittää epäilyjä ainoastaan poliisin pyytäessä virka-apua.

Poliisin virka-apuna pyytämät selvitykset keskitetään suuriin sairaaloihin

Selvityksen tekee virkavastuulla toimiva työryhmä, jossa on vähintään kaksi työntekijää. Selvitystä varten laaditaan tutkimussuunnitelma, jonka avulla pyritään tasapuolisesti tarkastelemaan erilaisia epäilyn tai vammojen syntyä koskevia vaihtoehtoisia selityksiä.

Lapsen haastattelu videoidaan

Jotta lapsen haastattelu olisi pätevä oikeuskäsittelyssä, siinä käytetään strukturoitua haastattelurunkoa, joka ei sisällä johdattelevia kysymyksiä tai muita tulosten luotettavuutta vähentäviä tekijöitä. Esitutkintalain mukaisesti haastattelut videoidaan, esitutkintalaki 39§ (Finlex).

Poliisin pyytämät selvitykset tehdään kiireellisinä

Selvitykset saatetaan päätökseen vähintään kahden kuukauden sisällä ja lausunto kolmen kuukauden sisällä poliisin esittämän selvityspyynnön päivämäärästä.

Edunvalvojan määrääminen lapselle

Mikäli epäiltynä on lapsen vanhempi tai muu huoltaja, lapselle tulee määrätä oma edunvalvoja, lastensuojelulaki 22§, luku 4 (Finlex). Tällainen saatetaan tarvita silloinkin, kun huoltajalla on läheinen suhde epäiltyyn (avio- tai avopuoliso). (Sosiaaliportti 2012.)

RIKOSLAKI

Rikoslaisissa (39/1889) säädetään seksuaalirikoksista (luku 20), henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista (luku 21), sekä yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta (luku 24). Vuonna 1995 rikoslain uudistuksessa yksityisellä paikalla tapahtuvasta pahoinpitelystä tuli virallisen syytteen alainen rikos. Lainsäädäntö uudistuksella viestittää, että perhe- ja lähisuhdeväkivalta ei ole vain perheen sisäinen asia, vaan yhteiskunnalla on velvollisuus puuttua siihen. Kotona tapahtuvaan väkivaltaan myös suhtaudutaan yhtä vakavasti kuin muihinkin väkivaltarikoksiin ja sovelletaan samanlaisia rikosoikeudellisia seuraamuksia.

SEKSUAALIRIKOS

Rikoslain 20 luvussa määritetään seuraavat rikosnimikkeet:

- Raiskaus
- Törkeä raiskaus
- Pakottaminen sukupuoliyhteyteen
- Pakottaminen seksuaaliseen tekoon
- Seksuaalinen hyväksikäyttö

Sukupuoliyhteyteen tai seksuaaliseen tekoon pakottaminen ja seksuaalinen hyväksikäyttö ovat pääsääntöisesti asianomistajarikoksia, joissa uhrin on tehtävä rikosilmoitus ja vaadittava epäilylle rangaistusta. Raiskaus ja törkeä raiskaus ovat virallisen syytteen alaisia rikoksia.

Avioliitossa tapahtuva raiskaus on kriminalisoitu vuonna 1994. Lainuudistuksella pyritään naisen seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen myös avioliitossa, eikä avioliitto lisää miehen oikeuksia naisen seksuaalisuuteen. Avioliitossa tapahtuva raiskaus on yhtä rangaistava teko kuin muutkin seksuaalirikokset. Seksuaalirikoslaki jakaa lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset kahteen ryhmään:

- Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö
- Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö tarkoittaa sukupuoliyhteyttä alle 16-vuotiaan kanssa (alle 18-vuotiaan, jos tekijä on lapsen vanhempi tai muu läheinen) tai muulla tavoin suoritettua seksuaalista tekoa tai seksuaaliseen tekoon ryhtymään saamista. Törkeän seksuaalisen hyväksikäytön määrittävät seuraukset, tekotapa ja tekijän erityinen asema lapsen elämässä. Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat aina virallisen syytteen alaisia.

Poliisin ohje raiskauksen uhrille:

<https://www.poliisi.fi/rikokset/raiskaus>

PAHOINPITELY

Rikoslain 21 luvussa pahoinpitely luokitellaan kolmeen ryhmään: lievä pahoinpitely, pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely. Pahoinpitelyn astetta arvioidaan fyysistenvammojen, rikoksen tekotavan ja sen aiheuttaman henkisen kärsimyksen perusteella. Lievä pahoinpitely on asianomistajarikos, joka tarkoittaa, että uhrin on vaadittava tekijälle rangaistusta rikoksesta. Poikkeuksena alle 15-vuotiaaseen kohdistuva pahoinpitely, joka on aina virallisen syytteen alainen rikos. Virallisen syytteen alaisia rikoksia ovat myös pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely. Näissä tapauksissa poliisin tai muun esitutkinta viranomaisen on suoritettava esitutkinta pahoinpitelyilmoituksen perusteella. (Poliisi, 2011.)

Pahoinpitely: Joka tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan, on tuomittava pahoinpitelystä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Yritys on rangaistava. (Rikoslaki 21 luku 5 §)

Törkeä pahoinpitely: Jos pahoinpitelyssä

1) aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,

2) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tai

3) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikosentekijä on tuomittava törkeästä pahoinpitelystä vankeuteen vähintään kuudeksi kuukaudeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi. Yritys on rangaistava. (Rikoslaki 21 luku 6 §)

Lievä pahoinpitely: Jos pahoinpitely, huomioon ottaen väkivallan, ruumiillisen koskemattomuuden loukkauksen tai terveyden vahingoittamisen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikosentekijä on tuomittava lievästä pahoinpitelystä sakkoon. (Rikoslaki 21 luku 7 §)

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä lievästä pahoinpitelystä, joka on kohdistunut viisitoista vuotta täyttäneeseen henkilöön, eikä vammantuottamuksesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi. (Rikoslaki 21 luku 16 §)

Väkivallan uhrin kannattaa käydä tutkituttamassa vammansa lääkärillä ensi tilassa.

KOTIRAUHAN RIKKOMINEN, LAITON UHKAUS JA PAKOTTAMINEN

Rikoslain 24 luku koskee kotirauhan rikkomista ja luvussa 25 käsitellään vapautteen kohdistuvia rikoksia, joita ovat mm. laitton uhkaus ja pakottaminen.

Kotirauhan rikkominen: Joka oikeudettomasti

- Tunkeutuu taikka menee salaa tai toista harhauttaen kotirauhan suojaamaan paikkaan taikka kätkeytyy tai jää sellaiseen paikkaan taikka
- Rikkoo toisen kotirauhaa metelöimällä, heittämällä esineitä, soittamalla puheluita tai muulla vastaavalla tavalla, on tuomittava kotirauhan rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. (Rikoslaki 24 luku 1 §)

Kotirauhan rikkominen, törkeä tekemuoto:

1) rikosentekijä tai osallinen varustautuu teon toteuttamista varten aseella tai muulla henkilöön kohdistuvaan väkivaltaan soveltuvalla välineellä taikka tekijän tai osallisen ilmeisenä tarkoituksena on käyttää henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai vahingoittaa omaisuutta taikka

2) rikoksen uhrilla on rikokseen liittyvän uhkailun, omaisuuden vahingoittamisen taikka rikosentekijöiden tai osallisten lukumäärän vuoksi perusteltu syy pelätä henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan vaarassa ja kotirauhan rikkominen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikosentekijä on tuomittava törkeästä kotirauhan rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (Rikoslaki 24 luku 2 §)

Laitton uhkaus: Joka nostaa aseensa toista vastaan tai muulla tavoin uhkaa toista rikoksella sellaisissa olosuhteissa, että uhatulla on perusteltu syy omasta tai toisen puolesta pelätä henkilökohtaisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, laittomasta uhkauksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (Rikoslaki 25 luku 7 §.)

Pakottaminen: Joka oikeudettomasti väkivallalla tai uhkauksella pakottaa toisen tekemään, sietämään tai tekemättä jättämään jotakin, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, pakottamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (Rikoslaki 25 luku 8 §.)

LÄHESTYMISKIELTO

Lähestymiskiellon tarkoituksena on ehkäistä rikoksia ennalta, antaa turvaa ja parantaa mahdollisuuksia puuttua vakavaan häirintään. Lähestymiskielto tarkoittaa, että henkilön hengen, terveyden, vapauden, tai rauhan suojaamiseksi voidaan jotakuta toista kieltää ottamasta häneen yhteyttä. Lähestymiskielloa voi pyytää perustellusti itsensä toisen uhkaamaksi tai häiritsemäksi tunteva henkilö. Lähestymiskielto voidaan määrätä myös silloin, kun kiellolla suojattava ja kieltoon määrättävä henkilö asuvat samassa asunnossa, esimerkiksi vanhemman kohdatessa väkivaltaa samassa asuvalta täysi-ikäiseltä lapseltaan.

Lähestymiskiellossa kieltoon määrätty henkilö ei saa tavata, eikä ottaa yhteyttä suojeltavaan henkilöön tai edes yrittää sitä. Myös tarkkaileminen ja seuraaminen ovat kiellettyjä. Laajennettu lähestymiskielto sisältää edellisten lisäksi myös kiellon oleskella tietyllä alueella, suojattavan henkilön vakituisen asunnon, loma-asunnon, työpaikan tai muun rinnastettavan oleskelupaikan läheisyydessä.

Joutuessaan tai mikäli on joutumassa väkivallan tai häirinnän kohteeksi, henkilö voi ottaa yhteyttä poliisiin ja pyytää väliaikaisen lähestymiskiellon määräämistä. Apua voi kysyä myös sosiaaliviranomaisilta tai kääntyä jonkin neuvontaa antavan tahon puoleen. Lähestymiskiellon määräämisen jälkeen voidaan miettiä, voiko turvallisuuden lisäämiseksi tehdä jotakin muuta, esimerkiksi vaihdattaa lukot tms. Lähestymiskiellon rikkomisesta tulee ilmoittaa välittömästi poliisille, pelko oman ja perheen turvallisuuden puolesta ei saa toimia esteenä jättää ilmoittamatta lähestymiskiellon rikkomisesta.

Lähestymiskielloa haetaan joko poliisilta tai suoraan kärjäoikeudelta, kirjallisesti tai suullisesti, joko vapaamuotoisesti tai valmista lomaketta käyttäen.

Lomake lähestymiskiellon hakuun: <https://oikeus.fi/fi/index/lomakkeet/lahestymiskieltoasiat.html>

Heti voimaan tulevan väliaikaisen lähestymiskiellon voi määrätä pidättämiseen oikeutettu virkamies eli päällystöön kuuluva poliisi tai syyttäjä tai kärjäoikeus. Lähestymiskielto on voimassa kärjäoikeuden määräämän ajan, enintään kuitenkin vuoden, tarvittaessa kieltoa voidaan jatkaa.

Perheen sisäinen lähestymiskielto voidaan kuitenkin määrätä enintään kolmeksi kuukaudeksi. Voimassaolo harkitaan tapauskohtaisesti. Kielto voidaan tarvittaessa uudistaa enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Rangaistus on sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta. Kiellon rikkominen on virallisen syytteen alainen rikos, jonka syyttäjä vie oikeuteen. (Poliisi 2011.)

PERHE- JA PARISUHDEVÄKIVALLAN SEURAUKSIA

Väkivalta traumatisoi uhrin aina.

Läheisen tekemällä väkivallalla on aina vakavia seurauksia uhrin fyysiselle ja henkiselle hyvinvoinnille. Väkivallan seuraukset vaihtelevat väkivallan luonteesta ja toistuvuudesta riippuen.

Yksittäinen väkivaltatapahtuma voi aiheuttaa uhrille akuutteja stressioireita ja kriisireaktioita (I-tyyppin trauma).

Toistuvan väkivallan uhriksi joutuminen aiheuttaa jatkuvia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia oireita, johtuen uhrin traumatisoitumiseen (II-tyyppin trauma).

Erityisen vakavia seurauksia on lähellä uhrin elinpiiriä tapahtuvalla väkivallalla, joka on sekä fyysistä että henkistä. Fyysinen väkivalta horjuttaa perusturvallisuuden tunnetta, kun ruumiillista koskemattomuutta loukataan. Väkivallan uhri voi tuntea pelkoa, alistuneisuuden, masennuksen, syyllisyyden, apatian, katkeruuden ja epätoivon tunteita sekä kokea ruokahaluttomuutta, univaikeuksia, itsetuhoajatuksia. Usein väkivaltaa kokenut voi myös kokea leimautuneensa väkivallan takia. Hänen sosiaalinen toimintakykynsä voi vähetä ja väkivaltaa kokenut saattaa kokea koko ihmisarvonsa hävinneen väkivallan seurauksena. On tärkeää huomata, että väkivalta kokemuksen nostamat tunteet ja ajatukset ovat väkivallan seurauksia, eivät sen syytä. Väkivallasta toipuessa ja perusturvallisuuden tunteen sekä itsetunnon palautuessa myös väkivallan aiheuttamat tunteet vähenevät.

Joskus ajatellaan, etteivät lapset kärsi parisuhdeväkivallasta, joka ei kohdistu heihin. Usein vanhemmat myös uskovat, että lapset eivät huomaa väkivaltaa, mikäli eivät joudu näkemään sitä. Kuitenkin hyvin pienetkin lapset tietävät väkivallasta ja aistivat pelon ilmapiirin kotona. Vanhempien parisuhdeväkivalta tai muu kotona tapahtuva väkivalta on aina hyvin haitallista lapsille. Lapset saattavat reagoida väkivaltaan eri tavoin, mutta perheen piirissä tapahtuva väkivalta vahingoittaa aina myös lapsia. (Naisten Linja, 2011.)

Vauvaikäisillä traumatisoituminen näkyy levottomuutena, apaattisuutena, kehityksen pysähtymisenä tai taantumisenä sekä uni- ja syömishäiriöinä.

Leikki-ikäisten oireilu voi olla levottomuutta, takertumista aikuisiin, aggressiivisuutta, ilottomuutta, syyllisyydentunteita ja aina samanlaisina toistuvien leikkien leikkimistä.

Kouluiässä traumatisoituminen voi ilmetä ajattelun taantumisenä, syyllisyytenä, rajattomana käyttäytymisenä, kouluvaikeuksina sekä vaikeuksina kaverisuhteissa. Koululaisilla voi olla oppimisvaikeuksia, levottomuutta ja vaikeuksia keskittyä oppitunneilla.

Teini-iässä käyttäytyminen voi muuttua rajuksi, kostosuunnitelmia väkivallan-tekijälle, masennusta, vetäytymistä kaverisuhteista tai voimakasta sitoutumista kaverisuhteisiin ja itsemurhapuhteita.

Jos perheväkivalta jatkuu pitkään, lapsen elämä voi keskittyä väkivaltatilanteiden ennakoimiseen ja tästä selviytymiseen. Voimia ei välttämättä riitä muuhun. Lapsi saattaa myös oppia, että väkivalta on hyväksytty keino ratkaista ristiriitoja esim. poika voi oppia lyömään ja tyttö alistumaan. (Pieksämäen malli perheväkivallan hoidossa.)

Vammaiset ihmiset kohtaavat samanlaista väkivaltaa kuin vammattomat ihmiset. Vammaisiin kohdistuu myös omanlaisiaan väkivallan muotoja. Ne liittyvät vammaisen ihmisen riippuvuuteen toisen henkilön avusta arkipäivän selviytymisessä. Vammaiset henkilöt ovat erityisessä riskissä joutua lähisuhde- ja perheväkivallan uhriksi.

Ikääntyneisiin kohdistuva perheväkivalta on perheenjäsenten toteuttamaa kaltoinkohtelua tai laiminlyöntiä, johon kuuluvat tavanomaiset perheväkivallan muodot, fyysinen ja/tai psyykinen väkivalta, nimittely, uhkailu, alentava kohtelu, uskonnollinen väkivalta sekä seksuaalinen tai taloudellinen hyväksikäyttö.

Ikääntyneisiin kohdistuvan perheväkivallan erityispiirteisiin kuuluu hädänalaisen hyväksikäyttö, omaisuuden käyttäminen ja hävittäminen, uhkailu yksinjättämisellä tai hylkäämisellä, hoidon ja avun laiminlyöminen sekä oikeuksien rajoittaminen tai loukkaaminen. Suomessa perheväkivallan kohteeksi joutuu eläkeikäisistä noin 7 % eläkeikäisistä naisista ja 2,5 – 3 % miehistä. Kansainvälistä ikääntyneiden väkivallan vastaista kampanjapäivää on vietetty kesäkuun 15. päivä, vuodesta 2006 lähtien International Network for the Prevention of Elder Abuse (INPEA) aloitteesta. Suomessa kampanja on saanut nimen: Kätkeyty äänet. (Perttu, Serpola-Kaivo-oja, Fellman, Jokela 2008; Hiltunen, 2007.)

YHTEYSTIEDOT AVUNSAANTIA VARTEN

LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALTATYÖN YHTEYSTIEDOT PIEKSÄMÄEN KAUPUNGISSA

Yleinen hätänumero, poliisi 112

Virka-aikaisen sosiaalipäivystyksen koordinaattori, palveluneuvoja Katja Manninen,
puh. 0400 855 793, ma-pe klo 8-16.

Virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys,
puh. 044 794 2394.

Väkivaltatyön koordinaattori Pauli Rytönen,
puh. 044 588 2471.

Lääkäriasemien vastaanotot: sairaanhoitaja Marjatta Väisänen,
puh. 0400 855 759, ma-to klo 8-16.

Aikuissosiaalityö puhelinaika: klo 9-10

sosiaalityöntekijät: A–M Anja Niiranen
044 7874110

N–Ö Tiina Mustonen
044 7874114

Aikuissosiaalityön neuvonta klo 9-15
044 7995460

Lastensuojelun sosiaalityö

sosiaalityöntekijät:

Virva Richter

Sirpa Asikainen

Anna-Kaisa Oja

Hanna Nykänen

Perttu Lång

Suvi Lahti

toimistos sihteeri puh. 044 799 5355

Perheneuvola, avoinna ma–pe 8–16

työntekijät: sosiaalityöntekijä Saila Kallio,

perheterapeutti Tiina Hakkarainen

ajanvaraus ma-pe klo 12-13, puh. 044 799 5695 tai 015 788 2111

muut yhteydenotot ti-to klo 9-15, puh. 0400 855 627/toimistos sihteeri

Pieksämäen seurakunta diakoni Mikko Rynnänen, nk. 050 381 9638 MIES-työ mikko.ryynanen@evl.fi
osoite: Keskuskatu 27, 76100 Pieksämäki päivystys: ma, ti, to, pe klo 09-11, ke klo 13-15

Mielenterveys- ja päihdepalvelut, puh. 015 788 4420,
avoinna ma-to 8-16, pe 8-14, sairaanhoitaja päivystys, klo 9-11.

Etelä -Savon oikeusaputoimisto

avoinna ma-pe klo 9.00-11.30 ja 12.30-15.00 osoite: Keskuskatu 36, 76100 Pieksämäki

Turvakoti Mikkeli osoite: Pellosniementie 1, 52420 Mikkeli, puh. 040 129 4799.

VALTAKUNNALLISTA TUKEA, NEUVONTAA JA OHJAUSTA VÄKIVALLAN UHREILLE JA TEKIJÖILLE

Yleinen hätänumero 112

Suomen mielenterveysseuran valtakunnallinen kriisipuhelin 010 19 5202
ma–pe klo 9–07, viikonloppuisin ja juhlapyhät klo 15–07

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Palveleva puhelin 0400 221 180
suomenkielisille su–to klo 18–01, pe–la 18–03
www.kirkonkeskusteluapua.fi

Palveleva netti: www.verkkoauttaminen.fi/portal/suomi

MLL:n lasten ja nuorten puhelin 116 111
ma–pe klo 14–20, la–su klo 17–20, maksuton
www.mll.fi/nuortennetti

Nuorten kriisipiste HelsinkiMissio, Kriisipuhelin 045 3410 583
12–29-vuotiaille nuorille ja heidän perheilleen ti–to klo 9–13
www.nuortenkriisityo.fi

Nollalinja www.nollalinja.fi
Maksuton auttava puhelin lähisuhdeväkivaltaa ja naiseen kohdistuvaa väkivaltaa kohtaaville.
Ammattilaiset vastaavat joka päivä 24/7, p. 080 005 005

Naisten Linja: www.naistenlinja.fi 0800 02400
tukea työille ja naisille ma–pe klo 16–20 ja la–su 12–16, maksuton

Monika-Naiset: www.monikanaiset.fi 0800 05058
ma–pe klo 9–16, väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanasille, maksuton

Raiskauskeskus Tukinainen: www.tukinainen.fi 0800 97899
ma–to klo 9–15, viikonloppuna ja pyhinä ja niiden aattoina klo 15–21

Tukinainen maksuton juristipäivystys 0800 97895
ma–to klo 13–16

Rikosuhripäivystys: www.riku.fi 116 006
ma–ti klo 13–21, ke–pe klo 17–21

Rikosuhripäivystys maksuton juristin puhelinneuvonta 0800 161 177
ma–to klo 17–19

Rikuchat <https://www.riku.fi/fi/palvelut/rikuchat+%E2%80%93+palvelu+verkossa/>
ma–pe klo 9–15 ja ma klo 17–19

Apua.info: <http://www.apua.info/Kategoriat.aspx?classID=94e1cc64-c699-4d3c-9838-73a826dede5d>

Ensi- ja turvakotien liitto: 0800 183 183

Väestöliitto: www.vaestoliitto.fi

Parisuhdekeskuksen valtakunnallinen neuvontapuhelin 0800 183 183
to klo 12–14

Väestöliiton Poikien puhelin 0800 94884
ma–pe klo 13–18

Väkivaltaisille naisille chat Naistenvakivalta.fi

Lyömätön linja, miehille 09 612 6213

LÄHTEET

Ensi- ja turvakotien liitto

http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/liitto/haetkotietoa/perhevakivalta/perhevakivallan_maarittely/

Hiltunen, P. 2007. Ikääntyvien kaltoinkohtelu ja laiminlyönti – miten palvelujärjestelmä huomioi?
Lainattu 28.6.2012.

www.poliisi.fi

Lajunen, K., Andell, M., Jalava, L., Kemppainen, K., Pakkanen, M. & Ylenius-Lehtonen, M. 2009.
Turvataitoja lapsille, turvataitokasvatuksen oppimateriaali. Stakes.

Nettiturvakoti

www.turvakoti.net

Oikeusministeriö

<http://www.om.fi/Etusivu/Julkaisut/Esitteet/Josjoudutrikoksenuhriksi/Perhevakivalta>

Poliisi, lainattu 8.7.2011

<http://www.poliisi.fi/poliisi/olh/home.nsf/pages/36329A230172D45BC2256BC6001F43A1?opendocument>

Päihdelinkki, lainattu 8.7.2011.

<http://www.paihdelinkki.fi/Tietoiskut/162-perhevakivalta>

Perttu, S., Serpola-Kaivo-oja, L., Fellman, V. & Jokela, K. 2008.

Kätketyt äänet – Ikääntyneisiin kohdistuva kaltoinkohtelu, opas turvallisuudesta.

http://www.vanhustyonkeskusliitto.fi/fin/opas_turvallisuudesta/

Sosiaali- ja terveysministeriö,

<http://www.stm.fi/hyvinvointi/sosiaalinenturvallisuus/vakivalta>

Sosiaali- ja terveysministeriö; Etelä-Suomen lääninhallitus.

Ota väkivalta puheeksi. Esite.

Sosiaaliportti, lainattu 8.7.2011.

<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/pahoinpitelyjahyvikaytto/>

TerveSuomi, lainattu 8.7.2011.

www.tervesuomi.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, lainattu 8.7.2011.

<http://info.stakes.fi/vakivalta/FI/index.htm>

Tilastokeskus, lainattu 8.7.2011.

http://www.tilastokeskus.fi/til/polrik/2005/polrik_2005_2006-04-04_tie_001.html

PERHEVÄKIVALTAAN LIITTYVÄÄ KIRJALLISUUTTA

Ewalds Helena (toim.): Kenelle lyönnit kuuluvat? Kuntaopas pari- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöhön. Sosiaali- ja terveysministeriö. Oppaita 2005:7. Helsinki. 2005.

Heiskanen, Markku – Piispa, Minna: Usko, toivo, hakkaus. Kyselytutkimus miesten naisille tekemästä väkivallasta. Tilastokeskus. Helsinki. 1998.

Holma, Juha M ja Jarl Wahlström: ISKURYHMÄ. Miesten puhetta Vaihtoehto väkivallalle-ryhmissä. Yliopistopaino Kustannus/Helsinki Press.2005.

Majasaari, Mirva – Mäki, Mirva: Ammattiauttajan haasteena perhe- ja lähisuhdeväkivaltainen mies. Kyselytutkimus Vaasan sosiaali- ja terveysalan työntekijöille. Vaasan AMK. 2001.

Nyqvist, Leo: Väkivaltainen parisuhde, asiakkuus ja muutos. (väitöskirja). Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 28. Helsinki. 2001.

Niemi, Helena – Karjalainen, Roope – Kinnunen, Kari – Sorvoja, Timo: Opas perheväkivaltaa kohtaaville. J-paino Oy. 2000.

Oikarinen, Tapio: Miehen muutos – mahdollinen mahdollisuus. Perhe lapsen tukena – vanhemmuus iän ikuinen-projektin (1999–2003) loppuraportti. Vaasan ensi- ja turvakoti. 2004.

Partanen, Terhi ja Juha Holma: Vaihtoehto väkivallalle. Toimijuutta kaikille perheenjäsenille. Teoksessa Rönkä Anna ja Ulla Kinnunen (toim) Perhe ja vanhemmuus, suomalainen perhe-elämä ja vanhemmuus ss. 188-205. PS-Kustannus. Keuruu. 2002.

Perttu, Sirkka: Naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta ja sen seulonta äitiys- ja lastenneuvolassa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2004:6.

Perttu, Sirkka: Perhe- ja lähisuhdeväkivalta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Nykypaino Oy. Helsinki. 1999.

Perttu, Sirkka: Perheväkivalta auttamistyössä; opas ammattihenkilöstölle. Nykypaino Oy. Helsinki. 1999.

Perttu, Sirkka – Rautava, Marie: Naisiin kohdistuva pari- ja lähisuhdeväkivalta. Käsikirja perus- ja täydennyskoulutukseen. Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyprojekti. Stakes. 2002.

Perttu, Sirkka – Rautava, Marie: Tavoitteena uhrin turvallisuus – näkökohtia naisiin kohdistuvaan väkivaltaan. 2001.

Perttu, Sirkka – Söderholm, Anna-Liisa: Väkivaltaa kokeneiden auttaminen; opas ammattihenkilöstölle. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki. 1998.

Piispa, Minna – Heiskanen, Markku: Väkivallan hinta; naisiin kohdistuvan väkivallan kustannukset Suomessa. Tilastokeskus. Helsinki. 2000.

Hannus, Riitta – Mehtola, Sirkku – Natunen, Luru – Ojuri, Auli (toim.): Veitsen terällä: Naiseus ja parisuhdeväkivalta Ensi- ja turvakotien liitto. 2011.

Jokinen, Arto: Mieskysymys Tampere University Press. 2012.

Postiosoite:

Pieksämäen kaupunki
PL 125
76101 PIEKSÄMÄKI

Käyntiosoite:

Kauppakatu 1, 1.krs
76100 PIEKSÄMÄKI
(avoinna ma–pe klo 9–15)

Kaupungin virallinen sähköposti:

kirjaamo@pieksamaki.fi